

Redovisning av projekt Lokal åtgärdsplan för Upplundens avrinningsområde

1. Bakgrund

Klarälvens vattenråd fick den 26 april 2016 beviljat 160 000 kr från Länsstyrelsen i Värmland för att genomföra arbetet med att ta fram en lokal åtgärdsplan för Upplundens avrinningsområde.

2. Projektets syfte

Projektet syfte var att **ta fram en lokal åtgärdsplan** över avrinningsområdet (se karta) med mål att uppnå god ekologisk status. Vi har uppnått projektets syfte och åtgärdsplanen bifogas denna redovisning. Vattenmyndigheten har som förslag klassat ner Klamma älv från god ekologisk status år 2009 till måttlig (arbetsmaterial 2016) på grund av fragmentering och försurning. Upplunden klassas med god ekologisk status, en förbättring mot 2009, då den klassades som måttligt god. Älgsjön och Ögsjöarna är inte klassade, då de är för små som vattenförekomster.

Åtgärdsplanen ger förslag på hur man ska åtgärda onaturliga vandringshinder, hur man bör kontrollera kvarvarande effekter av försurningen (utslagning av fisk och bottenfauna) hur biotopförbättringar bör ske samt en plan för återetablering av öring och förstärkning av beståndet av flodkräfta.

Genomförs åtgärdsplanen i enlighet med föreslagen tidsplan, kommer vattenförekomsterna sannolikt att uppnå god ekologisk status före 2021.

3. Organisation

Styrgrupp: Anna Sjörs, William Dickson och Tony Sahlberg har fått mandat av Klarälvens vattenråds styrelse att genomföra projektet. Vi har fortlöpande redovisat projektets framskridande till Klarälvens vattenråds styrelse, där länsstyrelsen är delaktig som observatör. Vi har haft tre dokumenterade styrgruppsmöten.

Anna Sjörs har fått fungera som projektledare då vi inte kunnat ordna annan. Upplund-Ämtens fiskevårdsförening, markägare (Bergvik Skog till största del), vattenägare (Fortum generation) har mer eller mindre aktivt varit involverade i projektet.

4. Vad vi utfört

1. Biologisk status – vi har ...

- Samlat äldre data på provfiske och elfiske från 1988 vilket visar på en tidig utslagning av många arter pga. Försurningen.
- Provfiskat Upplunden i egen regi och fört in värdena till fiskeriverkets datasystem. God status!
- Elfiskat fyra lokaler i Klamma-systemet och en i Ögsjösystemet. Konsultuppdrag Sportfiskarna. Ingen fisk! Otillfredsställande status.
- Provfiskat flodkräfter i Klammasystemet samt ordnat med ny utsättning 2017
- Förstärkning av flodkräfta-beståndet och återetablering av öring finns med i åtgärdsplanen.

2. Kemisk status: Försurningsproblematiken –

- Vi har gått igenom data från 1988, före kalkningens början, och framåt. Försurningspåverkan på systemet (som ligger högt över havet) var kraftig, pH 4,6 uppmättes under 80-talet. Sommaren 1988 mättes pH till 5 – 5,5. Det slog ut mört, flodkräftor, öring samt hotade kraftigt abborre-beståndet.
- Vi har studerat senare data från nationella miljöeffektuppföljningen. Då vi har sett att det råder viss osäkerhet kring utvecklingen av bottenfaunan (diskrepans i VISS text och data pga. olika expertbedömningar) föreslår vi att man kontrollerar bottenfaunan på ytterligare två lokaler före att återintroduktionen av öring sker.
- Vi har tagit del av kalkningsförbundets sammanställning, och föreslår att Ögsjö-området görs till målområde före det att vi introducerar öring igen. Kalkningsförbundet har inga planer på att minska kalkningen, vilket vi stöder till fullo.

3. Dammar och andra artificiella vandringshinder -

- Vi har inventerat dammar och utrett ansvarsfrågan för dammarna vilket inte var känt av berörda parter.
- Vi har sammanställt juridiken kring att öppna vandringsvägarna, så gott vi kan.
- Vi har låtit konsult (Norconsult) göra en teknisk beskrivning och ett förslag på hur en ev. utrivning av de dammar Fortum har ansvar för skulle kunna genomföras. (Rapport ej klar ännu, men deras slutsatser har tagits med i åtgärdsprogrammet)
- Vi har gjort förslag i åtgärdsplanen på hur alla dammar bör hanteras framgent.
- Vi har inventerar trummor, kollat upp ansvarsförhållanden och gjort förslag på åtgärder

4. Biotopåtgärder –

- Vi har kompletterat Länsstyrelsens inventering i Klamma älven med kontroll av vattendragen från ”högsta tjärnet” till Dytjärn, från Älgsjön till Lankan, från Lankan till Bjursjön samt från Kocktjärn till Bjursjön. Vi har besökt alla punkter i länsstyrelsens inventering som märkts ut som artificiella eller naturliga vandringshinder samt partier som bedömts som flottledsrensade.
- Vi har inventerat delar av Ögsjösystemet (Kvarnbäcken)
- Vi har sammanställt materialet om biotopåtgärder att användas till anmälan vattenverksamhet till länsstyrelsen. Detta arbete kommer att behövas kompletteras senare.

5. Information och dialog

- Vi har haft en upprepad dialog med Fortum om ansvarsfrågor. Vi kom tillslut fram till att fyra dammar var deras ansvar: Dammarna vid Älgsjön, Lankan, Ormräjtika samt Ögsjön. Vi avslutade med damm-runda den 21 oktober 2016 då vi tillsammans med Fortum besökte dammarna.
- Vi har haft dialog med Bergvik Skog som ansvarar för Kvarndammen vid Ögsjösystemet, den öppna dammanläggningen vid Ormtjärn samt ett antal vägtrummor. Viktigast är de tre trummorna vid Bjursjöns utlopp där vi önskar en halvtrumma istället.
- Vi har haft dialog med fiskevårdsföreningen som varit delaktiga under hela projektet.
- Vi har haft dialog med Kalkningsförbundet och handläggare på länsstyrelsen om försurningsindex.
- Åtgärdsplanen (som består av tre dokument på tillsammans över 100 sidor) sänds ut i pappersform till fiskevårdsföreningen, länsstyrelsen, Hagfors kommun, Fortum Generation AB och Bergvik Skog AB, så snart den är komplett.
- Informerat markägare och dammägare via ett start-brev till alla och sedan muntligen och via mail. De mindre markägarna får tillsänt en kortversion av åtgärdsplanen per brev efter länsstyrelsens godkännande av projektet.
- Åtgärdsplanen kommer att finnas tillgänglig på nätet.
- Vi kommer att informera lokalpressen om åtgärdsplanen.

Åtgärds-karta – röda streck är permanenta vandringshinder, dammar och vägtrummor, violetta områden är delar som vi vill ska återställas efter flottningen.

Den lokala åtgärdsplanen består av tre delar: Huvuddelen där vi går igenom miljöpåverkan och föreslår åtgärder, Del 2, Områdesbeskrivning med åtgärdsförslagen kopplade till området Del 3 Bilagor, där vi utöver nya data även tagit med det vi hittat när vi letat historiska data. Det blir mycket omfattande, och därför har vi gjort en kortversion med det viktigaste, som vi sänder till alla fastighetsägare inom området.

5. Ekonomisk redovisning

	Utfall/upparbetat*
Framtagande av underlag för anmälan biotopvård enl. MB, egen regi ersättning resor	2 821 kr
Inventeringsarbete övrigt: kulturminnen, dammars status vid olika flöden, nyckelbiotoper mm, egen regi ersättning resor	1 880 kr
Elfiske: öring 5 stationer Sportfiskarna	18 450 kr
Provfiske: kräftor, en lina 11 burar, fiskevårdsföreningen, ersättning resor, inköp kräftor	20 511 kr
Provfiske Upplunden, hyra båt, ersättning resor, viss utrustning mm	5 420 kr
Utredning dammar utrivning, konsult * uppabetat, ej fullt ut fakturerat	106 250 kr
Framtagande av lokal åtgärdsplan, kostnad för kopiering samt porto till utskick * ej helt uppabetat vid redovisningsdatum	6 287 kr
Summa	161 618 kr

Redovisning av medfinansiering:

- **Klarälvens vattenråd** 504 timmar i ideella resurser: inventering, dammutredning och sammanställning av alla data samt rapportskrivning, kontakter intressenter mm, administration.
- **Upplund-Ämtens Fiskevårdsförening** möten, medhjälp vid elfiske, nätfiske mm motsvarar 187 timmar i ideella resurser.

Medfinansieringstimmar har bokförts. Reseersättning sker enligt vedertagen modell med 18,50 kr/milen. Ersättning utlägg sker mot kvitto.

Styrelsen för Klarälvens vattenråd har godkänt denna redovisning via mail i november.

Ekshärad den 28 nov 2016

Anna Sjörs

Bilagt denna redovisning:

Lokal Åtgärdsplan för Upplundens avrinningsområde - i tre delar –

Del 1 huvuddokumentet

Del 2 områdes beskrivning

Del 3 Bilagor, kommer att lämnas in när vi får den slutliga rapporten om teknisk beskrivning av dammar, som ännu ej är helt klar

Åtgärdsplanen som kortversion